

รายงานส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพ ในการแก้ไขปัญหา
เรื่องร้องเรียนจากการเผาในที่โล่งของพื้นที่เขตหนองแขม
โดยสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน

จัดทำโดย นายสุทธิพร ก้อนด้วง

ตำแหน่ง นักวิชาการสุขาภิบาลชำนาญการ
สังกัด ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล
สำนักงานเขตหนองแขม

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารมหานครระดับต้น รุ่นที่ ๓๔
สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๒

คำนำ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหาร
มหานครระดับต้น รุ่นที่ ๓๔ จัดทำขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนจากการ
เผาในที่โล่งของพื้นที่เขตหนองแขม โดยสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการลดสถิติเรื่องร้องเรียน
หรือผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเผาในที่โล่ง โดยมีแนวคิดในการสร้างการมีส่วนร่วมจากประชาชนในทุก
ขั้นตอนของการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ผู้จัดทำขอขอบคุณ ดร.วิฑูรย์ อภิสิทธิ์ภูวกุล ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย
ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และให้คำแนะนำในการจัดทำรายงานจนสำเร็จลุล่วงไป
ด้วยดี ดั่งนั้นหวังว่ารายงานการศึกษาส่วนบุคคลฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ รวมทั้งผู้ที่ศึกษา
ค้นคว้าต่อไป

สุทธิพร ก้อนด้วง

๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

สารบัญ

หลักการและเหตุผล	๑
วัตถุประสงค์	๒
เป้าหมาย	๒
ความรู้ที่ใช้ในการจัดทำรายงาน	
-ความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมที่นำมาใช้	๒
-กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง	๔
-แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	๕
กรอบแนวทางการดำเนินการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	๘
ระยะเวลาดำเนินการ	๑๑
งบประมาณ	๑๑
แนวทางการติดตามและประเมินผล	๑๑
ข้อเสนอแนะ	๑๒
บรรณานุกรม	

๑. ชื่อเรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนจากการเผาในที่โล่งของพื้นที่เขตหนองแขมโดยสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน

๒. หลักการและเหตุผล

พื้นที่เขตหนองแขมเป็นพื้นที่เขตชานเมืองอยู่ในกลุ่มเขตกรุงเทพมหานครได้สภาพพื้นที่โดยทั่วไปส่วนใหญ่ประกอบด้วย ๑. พื้นที่เกษตรกรรม เช่น สวนผลไม้ สวนดอกไม้ สวนกล้วยไม้ ๒. พื้นที่เขตชุมชนเมืองชุมชนดั้งเดิม บ้านจัดสรร และสถานประกอบการ ๓. พื้นที่สถานที่ราชการของกรุงเทพมหานคร เช่น ศูนย์กำจัดมูลฝอยหนองแขม โรงงานผลิตแอสฟัลต์ กองโรงงานช่างกล โรงงานเตาเผาขยะทั่วไป โรงงานเตาเผาขยะติดเชื้อ โรงกำจัดไขมัน โดยตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๖๐ ถึงกันยายน ๒๕๖๑ มีเรื่องร้องเรียนจากประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการเผาขยะมูลฝอย วัสดุเหลือใช้ การลักลอบเผาสายไฟชนิดต่างๆ เพื่อนำโลหะไปขาย การเผาเศษหญ้าวัชพืช เศษวัสดุของเกษตรกรผู้ปลูกผัก ผลไม้ กล้วยไม้ จำนวน ๑๘ เรื่อง ซึ่งการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนกรณีดังกล่าวของสำนักงานเขตหนองแขม สถานีดับเพลิงย่อยหนองแขม ศูนย์กำจัดมูลฝอยหนองแขม สถานีตำรวจนครบาลหนองค้างพลู และสถานีตำรวจนครบาลหนองแขม ยังเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามอำนาจหน้าที่รับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานแต่ขาดการมีส่วนร่วมจากประชาชน การบันทึกข้อมูล การใช้ประโยชน์ของข้อมูลร่วมกัน ส่วนประชาชนจะเน้นการแจ้งเหตุเฉพาะหน้า ขาดความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาจากชุมชน ไม่มีความตระหนักในผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย สภาพแวดล้อม และประชาชนไม่ได้รับทราบระเบียบข้อกฎหมายเกี่ยวกับการเผาในที่โล่งรวมทั้งไม่ได้รับทราบระเบียบวิธีการ แนวทางการจัดการขยะ และวัสดุเหลือใช้ที่เหมาะสมจากหน่วยงานราชการ

การเผาในที่โล่งเป็นการเผาไหม้ที่ไม่สมบูรณ์ซึ่งก่อให้เกิดปฏิกิริยาทางเคมีทำให้อากาศบริเวณนั้นปนเปื้อนด้วยฝุ่น และก๊าซที่เป็นอันตราย เช่น ก๊าซที่เกิดจากการเผาไหม้ คาร์บอนมอนอกไซด์ ไนโตรเจนไดออกไซด์ สารอินทรีย์ระเหย ฝุ่นละออง ควีน แก๊ส เชม่า เป็นต้น นอกจากนี้การเผาในที่โล่งยังทำให้เกิดภาวะโลกร้อนเพิ่มขึ้น โดยส่งผลกระทบต่อตารางชีวิตของประชาชนมีผลด้านสุขภาพ ทำให้รู้สึกกระหายเคืองหรือแสบตา ระบบทางเดินหายใจไม่สะดวก โดยเฉพาะกับผู้ที่เป็นโรคระบบทางเดินหายใจ เด็ก ผู้สูงอายุ นอกจากนี้ในอนุภาคฝุ่นขนาดเล็กยังพบสารโลหะหนัก และสารอินทรีย์ประเภทพีเอเอช (PAH) หรือพาร์ซึ่งเป็นสารก่อมะเร็งหลายชนิด ผลกระทบทางด้านสังคมจะเกิดปัญหาการร้องเรียนและร้องทุกข์เรื่องการเผาบ่อยครั้ง ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจทำให้เสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลด้วยโรคทางเดินหายใจเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังมีผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ

ดังนั้นจึงมีความจำเป็นในการดำเนินการแก้ไขปัญหาการเผาในที่โล่งโดยการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่เขตหนองแขม โดยสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นเพื่อร่วมกันดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ในทุกขั้นตอนของการแก้ไขปัญหาการเผาในที่โล่ง เช่น ร่วมกันศึกษาปัญหา จัดทำแผนงาน กวดขันตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด การประชาสัมพันธ์ การจัดทำคู่มือปฏิบัติ และการประเมินผล เป็นต้น ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวมีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์กรุงเทพมหานครในการก้าวขึ้นสู่การเป็น “มหานครแห่งเอเชีย” ในปี พ.ศ.๒๕๗๕ และแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ ๒๐ ปี ระยะที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๖๕) ด้านที่ ๑ มหานครปลอดภัย มิติที่ ๑.๑ ปลอดภัยพิช เป้าหมายที่ ๑.๑.๓ กรุงเทพมหานครมีฝุ่นละอองอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ มีการดำเนินกิจกรรมควบคุม และป้องกันการเผาในที่โล่งที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน

๓.๒ เรื่องร้องเรียนจากการเผาในที่โล่งในพื้นที่เขตหนองแขมเมื่อเทียบกับปีงบประมาณ ๒๕๖๑ มีจำนวนลดลง

๔. เป้าหมาย

๔.๑ แต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการเผาในที่โล่งของพื้นที่เขตหนองแขม จำนวน ๑ ชุด และจัดประชุมคณะกรรมการดังกล่าว จำนวน ๔ ครั้ง ภายในเวลา ๘ เดือน

๔.๒ แต่งตั้งคณะทำงานย่อย จำนวน ๔ คณะ (คณะทำงานด้านการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการมีส่วนร่วม คณะทำงานจัดทำคู่มือปฏิบัติ คณะทำงานตรวจสอบควบคุมกำกับและบังคับใช้กฎหมาย และคณะทำงานติดตามประเมินผล) ภายใน ๑๕ วัน

๔.๓ จัดทำคู่มือปฏิบัติสำหรับการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนจากการเผาในที่โล่งของพื้นที่เขตหนองแขม จำนวน ๑ ฉบับ ภายในเวลา ๒ เดือน

๔.๔ ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการเผาในที่โล่ง ฝุ่นละออง การป้องกันแก้ไขแนวทางปฏิบัติ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ผ่านสื่อช่องทางต่างๆ อย่างน้อย ๔ ช่องทาง ภายในเวลา ๘ เดือน

๔.๕ จัดทำแผนปฏิบัติงานตรวจสอบ ควบคุมกำกับสถานที่กลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๑ แผน ภายในเวลา ๑ เดือน และมีการปฏิบัติงานตามแผนงาน รายงานผลเป็นประจำทุกเดือนตลอดระยะเวลา ๘ เดือน

๕. ความรู้ที่นำมาใช้ในการจัดทำรายงานฯ

๕.๑ ความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมที่นำมาใช้

การจัดทำแผนกลยุทธ์ หรือการวางแผนยุทธศาสตร์ เป็นกระบวนการตัดสินใจเพื่อกำหนดทิศทางในอนาคตขององค์กร โดยกำหนดสภาพการณ์ในอนาคตที่ต้องบรรลุ และกำหนดแนวทางในการบรรลุสภาพการณ์ที่กำหนดบนพื้นฐานข้อมูลรอบด้านอย่างเป็นระบบ “ยุทธศาสตร์” (Strategy) มีความหมายถึงจุดหมายปลายทาง และวิธีการสู่จุดหมายปลายทางเชิงนโยบาย ส่วน “กลยุทธ์” (Strategies) หมายถึงวิธีการสู่จุดหมายปลายทางระดับปฏิบัติการและเป็นแนวทางเพื่อตอบสนองวิธีการสู่จุดหมายปลายทางระดับนโยบาย ยุทธศาสตร์ไม่ใช่งานประจำแต่หมายถึงการพัฒนางานประจำหรือการสร้างงานได้ ทั้งนี้องค์กรจะดำเนินการไปสู่ความสำเร็จได้จำเป็นต้องมีวิธีการบริหารจัดการที่เรียกว่าการบริหารยุทธศาสตร์ หรือการบริหารเชิงกลยุทธ์และมีตัวชี้วัดความสำเร็จที่ชัดเจน ซึ่งหน่วยราชการความสำเร็จจะอยู่ที่การบรรลุวิสัยทัศน์

ซึ่งการเพิ่มประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนจากการเผาในที่โล่งของพื้นที่เขตหนองแขมได้พิจารณาตามหลักการจัดทำแผนกลยุทธ์ หรือการวางแผนยุทธศาสตร์ ได้แก่ ระดับของการวางแผนตามลักษณะของการบริหารงานในองค์กรทั้ง ๓ ระดับ คือ

๑. การวางแผนระดับนโยบาย (Policy Planning) เป็นแผนระดับสูงสุดขององค์กร มักจะระบุแนวทางอย่างกว้างๆ ซึ่งเป็นพื้นฐานที่จะก่อให้เกิดแผนชนิดอื่นๆ ส่วนใหญ่จะเป็นแผนระยะยาว เช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๒. การวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) เป็นการวางแผนครอบคลุมกิจกรรมทั้งหมดขององค์กร หรือแผนงานใหญ่ขององค์กร โดยจะระบุไว้อย่างกว้าง และมองไกลไปพร้อมๆ กัน ซึ่งมักจะเป็นแผนระยะยาว ๕-๑๐ ปี ซึ่งจะสอดคล้องกับแผนระดับนโยบาย

๓. แผนปฏิบัติการหรือแผนดำเนินการ (Operation Plan) เป็นการวางแผนที่กำหนดจุดมุ่งหมายระยะสั้น ระยะเวลาไม่เกิน ๑ ปี ซึ่งถ่ายทอดมาจากแผนกลยุทธ์ องค์ประกอบของแผนปฏิบัติการจะประกอบด้วยวัตถุประสงค์ เป้าหมาย กิจกรรม ขั้นตอนการปฏิบัติ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน

รวมทั้งได้พิจารณาตามองค์ประกอบหลักในการวางแผนกลยุทธ์ ดังนี้

๑. พันธกิจ (Mission) เป็นสิ่งที่สื่อถึงภารกิจหลักขององค์กร
๒. จุดมุ่งหมาย (Goal) คือ ผลลัพธ์ปลายทาง (Outcomes) ที่องค์กรต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต โดยไม่ต้องระบุช่วงเวลาที่น่าจะแน่นอนลงไป

๓. วัตถุประสงค์ (Objective) เป็นผลผลิต (Output) ที่ต้องการให้เกิดขึ้น เมื่อได้กระทำสิ่งต่างๆ ตามที่กำหนดพันธกิจไว้ วัตถุประสงค์จึงกำหนดให้ชัดเจนวัดได้ ปฏิบัติได้ และเกิดขึ้นก่อนผลลัพธ์

๔. นโยบาย (Policy) คือ ข้อความหรือสิ่งที่องค์กรระบุไว้ว่าจะปฏิบัติหรือกระทำเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้นการกำหนดนโยบายจึงเป็นการกำหนดกรอบ และกำหนดเกณฑ์ที่จะปฏิบัติให้กระชับและมีประสิทธิภาพ

๕. กลยุทธ์ (Strategy) คือ แนวทางปฏิบัติย่อยที่องค์กรยึดเป็นกรอบสำหรับคัดเลือกแผนงาน/งาน/โครงการ ต่างๆ ที่จะดำเนินให้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งกลวิธีต่างๆ จะต้องสอดคล้องกับนโยบายข้ออื่นๆ

๖. แผนงาน (Program) คือ งาน หรือโครงการย่อยๆ หลายโครงการ ซึ่งมีวัตถุประสงค์สอดคล้องกัน งานหรือโครงการจะประกอบด้วยกิจกรรม (Activities) ต่างๆ ที่ดำเนินการภายใต้กรอบของงาน หรือโครงการหนึ่งๆ ซึ่งจะมีเงื่อนไขระยะเวลาเริ่มต้น และสิ้นสุดในการทำกิจกรรมต่างๆ

ขั้นตอนการจัดทำแผนกลยุทธ์

ขั้นเตรียมการ

๑. จัดตั้งคณะทำงานหรือคณะกรรมการในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของหน่วยงาน (Internal Stakeholder)

๒. วิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสียจากภายนอกซึ่งประกอบด้วยผู้มีส่วนได้เสียในการรับบริการโดยตรง (Marketplace Stakeholder) และผู้มีส่วนได้เสียในสังคมนอกองค์กร (External Stakeholder)

๓. รวบรวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงาน โดยเฉพาะมาตราที่เกี่ยวข้องจากกฎหมายรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา และกฎกระทรวง รวมถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๔. รวบรวมข้อมูลมาตรฐานสากล หรือมาตรฐานวิชาชีพหรือข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องหรือมีผลกระทบต่อการดำเนินงานของหน่วยงาน

๕. รวบรวมนโยบายของรัฐบาล โดยเฉพาะคำแถลงนโยบาย แผนบริหารราชการแผ่นดิน และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงาน

๖. รวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากรายงานสถิติที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกของหน่วยงาน

๗. รวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกของหน่วยงาน

ขั้นตอนประเมินศักยภาพของหน่วยงาน/วิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis)

๑. วิเคราะห์สภาพแวดล้อมโดยผู้บริหารหน่วยงาน

๒. วิเคราะห์สภาพแวดล้อมโดยผู้ปฏิบัติงานหรือผู้แทนผู้ปฏิบัติงาน

๓. วิเคราะห์สภาพแวดล้อมร่วมกันระหว่างผู้บริหารหน่วยงานและผู้ปฏิบัติงาน

ขั้นตอนจัดวางทิศทางของหน่วยงาน

๑. ประเมินสถานภาพจากผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม

๒. จัดทำร่างวิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์

๓. รับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสียภายในหน่วยงาน ผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงในการให้บริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสังคมแต่อยู่นอกองค์กรเกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและการประเมินสภาพของหน่วยงาน และร่างวิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์

๕.๒ กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

-ประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการวางเพลิงเผาทรัพย์ มาตรา ๒๒๐ บัญญัติให้การเผาวัตถุใดๆ จนน่าจะเป็นอันตรายแก่บุคคลอื่นถือว่าเป็นความผิดในทางอาญา

-ประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด มาตรา ๔๒๐ ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น

-พระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๖๐ ได้กำหนดมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมเหตุเดือดร้อนรำคาญไว้ในหมวด ๕ มาตรา ๒๕ ถึง มาตรา ๒๘

-พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๕ มาตรา ๓๔ บัญญัติว่า “ให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจปรับปรุงแก้ไขมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ได้กำหนดไว้แล้วให้เหมาะสมตามความก้าวหน้าในทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และความเปลี่ยนแปลงในทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ” รวมทั้งมาตรา ๙๖ บัญญัติว่า “แหล่งกำเนิดมลพิษใดก่อให้เกิดหรือเป็นแหล่งกำเนิดของการรั่วไหลหรือแพร่กระจายของมลพิษอันเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายหรือสุขภาพอนามัย หรือเป็นเหตุให้ทรัพย์สินของผู้อื่น หรือของรัฐเสียหายด้วยประการใดๆ เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษนั้น มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหายเพื่อการนั้นไม่ว่าการรั่วไหล หรือแพร่กระจายของมลพิษนั้นจะเกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ

- พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.๒๕๕๐ ปริมาณฝุ่นละอองซึ่งสูงกว่ามาตรฐานจนถึงขนาดส่งผลเสียกระทบต่อสุขภาพร่างกายของประชาชนจึงอยู่ในความหมายของคำว่า “สาธารณภัย” ตามมาตรา ๔ รวมทั้งมาตรา ๔๙ บัญญัติว่า “ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งหรือขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อำนวยการตามมาตรา ๒๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

-ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๓๘) เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพอากาศในบรรยากาศโดยทั่วไป แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๔ (พ.ศ.๒๕๔๗) ข้อ ๔(๒)

-ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓๖ (พ.ศ. ๒๕๕๓) เรื่อง กำหนดมาตรฐานฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน ในบรรยากาศโดยทั่วไป ข้อ ๑

๕.๓ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การจัดการความรู้ (Knowledge Management) หรือเรียกว่า KM เป็นเครื่องมือเพื่อใช้ในการบรรลุเป้าหมายอย่างน้อย ๓ ประการ ได้แก่ บรรลุเป้าหมายของงาน บรรลุเป้าหมายการพัฒนาคน และบรรลุเป้าหมายการพัฒนาองค์กรไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

SWOT Analysis เป็นการวิเคราะห์สภาพองค์กร หรือหน่วยงานในปัจจุบัน เพื่อค้นหา จุดแข็ง จุดเด่น จุดด้อย หรือสิ่งที่อาจเป็นปัญหาสำคัญในการดำเนินงานสู่สภาพที่ต้องการในอนาคต SWOT เป็นตัวย่อที่มีความหมายดังนี้

-Strengths คือ จุดแข็ง หมายถึง ความสามารถและสถานการณ์ภายในองค์กรที่เป็นบวก ซึ่งองค์กรนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์หรือหมายถึงการดำเนินงานภายในที่องค์กรทำได้ดี

-Weaknesses คือ จุดอ่อน หมายถึง สถานการณ์ภายในองค์กรที่เป็นลบ และด้อยความสามารถ ซึ่งองค์กรไม่สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์หรือหมายถึงการดำเนินงานภายในที่องค์กรทำได้ไม่ดี

-Opportunities คือ โอกาส หมายถึง ปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกที่เอื้ออำนวยให้การทำงานขององค์กรบรรลุวัตถุประสงค์หรือหมายถึงสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการขององค์กร

-Threats คือ อุปสรรค หมายถึง ปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกที่ขัดขวางการทำงานขององค์กรไม่ให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือหมายถึงสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นปัญหาต่อองค์กร

ประโยชน์ของการวิเคราะห์ SWOT เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมต่างๆ ทั้งภายนอกและภายในองค์กร ซึ่งปัจจัยเหล่านี้แต่ละอย่างจะช่วยให้เข้าใจได้ว่ามีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานขององค์กรอย่างไร จุดแข็งขององค์กรจะเป็นความสามารถภายในที่ถูกใช้ประโยชน์เพื่อการบรรลุเป้าหมาย ในขณะที่จุดอ่อนขององค์กรจะเป็นคุณลักษณะภายในที่อาจจะทำลายผลของการดำเนินงานโอกาสทางสภาพแวดล้อมจะเป็นสถานการณ์ที่ให้โอกาสเพื่อการบรรลุเป้าหมายองค์กร ในทางกลับกันอุปสรรคทางสภาพแวดล้อมจะเป็นสถานการณ์ที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายขององค์กร ผลจากการวิเคราะห์ SWOT นี้จะใช้เป็นแนวทางในการกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดกลยุทธ์ เพื่อให้องค์กรเกิดการพัฒนาไปในทางที่เหมาะสม

การวิเคราะห์ SWOT จะต้องดำเนินการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร เพื่อแก้ไขปัญหาการเผาในที่โล่งโดยการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่เขตหนองแขม โดยมีขั้นตอนดังนี้

๑. การประเมินสภาพแวดล้อมภายในองค์กร การประเมินสภาพแวดล้อมภายในองค์กร จะเกี่ยวกับการวิเคราะห์ และพิจารณาทรัพยากร พิจารณาความสามารถภายในองค์กรทุกด้าน เพื่อที่จะระบุจุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กรแหล่งที่มาเบื้องต้นของข้อมูลเพื่อการประเมินสภาพแวดล้อมภายในคือระบบข้อมูลเพื่อการบริหารที่ครอบคลุมทุกด้านทั้งในด้านโครงสร้างระบบ กฎระเบียบ วิถีปฏิบัติงานบรรยากาศในการทำงาน และทรัพยากรในการบริหาร รวมถึงการพิจารณาผลการดำเนินงานที่ผ่านมาขององค์กรเพื่อที่จะเข้าใจสถานการณ์และผลกลยุทธ์

๒. การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอก ภายใต้การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร สามารถค้นหาโอกาส และอุปสรรคทางการดำเนินงานขององค์กรที่ได้รับผลกระทบจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจทั้งในและระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์กร เช่น อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ นโยบาย การเงิน การงบประมาณ สภาพแวดล้อมทางสังคม เช่น ระดับการศึกษา และอัตรารู้หนังสือของประชาชน การตั้งถิ่นฐานและการอพยพของประชาชน ลักษณะชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี ค่านิยม ความเชื่อและวัฒนธรรม สภาพแวดล้อมทางการเมือง

๓. ระบุสถานการณ์จากการประเมินสภาพแวดล้อม เมื่อได้ข้อมูลเกี่ยวกับ จุดแข็ง-จุดอ่อน โอกาส-อุปสรรค จากการวิเคราะห์ปัจจัยทั้งภายใน และปัจจัยภายนอกด้วยการประเมินสภาพแวดล้อมภายใน และสภาพแวดล้อมภายนอกแล้วให้นำจุดแข็ง-จุดอ่อนภายในมาเปรียบเทียบกับโอกาส-อุปสรรคจากภายนอกเพื่อดูว่าองค์กรกำลังเผชิญสถานการณ์แบบใด

PDCA หรือที่เรียกว่าวงจรเดมิง (Deming Cycle) หรือวงจรชูฮาร์ต (Shewhart Cycle) คือวงจรการควบคุมคุณภาพ ประกอบด้วย ๔ ขั้นตอน

๑. Plan (วางแผน) หมายถึง การวางแผนการดำเนินงานอย่างรอบคอบ ครอบคลุมถึงการกำหนดหัวข้อที่ต้องการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ซึ่งรวมถึงการพัฒนาสิ่งใหม่ๆ การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานอาจประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน การจัดอันดับความสำคัญของ เป้าหมาย กำหนดการดำเนินงาน กำหนดระยะเวลาการดำเนินงาน กำหนดผู้รับผิดชอบ หรือผู้ดำเนินการ และกำหนดงบประมาณที่จะใช้ การเขียนแผนดังกล่าวอาจจะปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมของลักษณะ การดำเนินงาน การวางแผนยังช่วยให้เราสามารถคาดการณ์สิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคต และช่วยลดความสูญเสียต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้

๒. Do (ปฏิบัติตามแผน) หมายถึง การดำเนินการตามแผน อาจจะประกอบด้วยการมีโครงสร้างรองรับ การดำเนินการ มีวิธีการ ดำเนินการ และมีผลของการดำเนินการ

๓. Check (ตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน) หมายถึง การประเมินแผนอาจประกอบด้วย การประเมินโครงสร้างที่รองรับ การดำเนินการ การประเมินขั้นตอนการดำเนินงาน และการประเมินผลของการดำเนินงานตามแผนที่ได้ตั้งไว้ โดยในการประเมินดังกล่าวสามารถทำได้เอง โดยคณะกรรมการที่รับผิดชอบแผนการดำเนินงานนั้นๆ ซึ่งเป็นลักษณะการประเมินตนเอง โดยไม่มีความจำเป็นต้องตั้งคณะกรรมการอีกชุดมาประเมินแผน หรือไม่จำเป็นต้องคิดเครื่องมือหรือแบบประเมินที่ยุ่งยากซับซ้อน

๔. Act (ปรับปรุงแก้ไข) หมายถึง การนำผลการประเมินมาพัฒนาแผน อาจประกอบด้วย การนำผลการ ประเมินมาวิเคราะห์ว่ามีโครงสร้าง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใดที่ควรปรับปรุงหรือพัฒนาสิ่งที่อยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้นไปอีก และสังเคราะห์รูปแบบการดำเนินการใหม่ที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการในปีต่อไป

ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ซึ่งมีความสำคัญที่ต้องตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการทำงานเพราะการมีส่วนร่วมของบุคลากรจะทำให้เกิดการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันแก้ปัญหา (จิตศิริ ชันเงิน, ๒๕๔๗)

ทฤษฎีลำดับความต้องการของมาสโลว์ นับว่าเป็นทฤษฎีดั้งเดิมเกี่ยวกับการจูงใจให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่างๆ ให้บรรลุความสำเร็จด้วยการจูงใจบุคลากรในองค์กร โดยคำนึงถึงความจำเป็นขั้นพื้นฐานของมนุษย์เป็นหลัก ซึ่งความต้องการของมนุษย์จะมีความต้องการปัจจัยต่างๆ เพื่อตนเองที่ไม่มีที่สิ้นสุด แบ่งออกเป็น ๕ ลำดับ ได้แก่

๑. ความต้องการพื้นฐานทางกายภาพและชีวภาพ เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์เป็นสิ่งที่จำเป็นที่สุดสำหรับการดำรงชีวิตร่างกายต้องได้รับการตอบสนองภายในช่วงระยะเวลาสม่ำเสมอถ้าร่างกายไม่ได้รับการตอบสนองแล้วชีวิตก็จะดำรงอยู่ไม่ได้ ความต้องการเหล่านี้ ได้แก่ อาหาร อากาศ น้ำดื่ม เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค การพักผ่อน และความต้องการทางเพศ เป็นต้น

๒. ความต้องการความมั่นคงและปลอดภัย เป็นความต้องการที่เป็นอิสระจากภัยอันตรายทางด้านร่างกาย ความกลัวต่อการสูญเสียงาน ทรัพย์สิน อาหาร และที่อยู่อาศัย ความต้องการทางสังคม ความรักใคร่ และความเป็นเจ้าของ เนื่องจากอยู่ในสังคมก็ยังคงต้องการความรัก การเป็นเจ้าของบุคคลอื่น รู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เป็นคนที่มีคุณค่าของกลุ่มเป็นสมาชิกนั้นๆ

๓. ความต้องการได้รับการยกย่อง และเป็นที่ยอมรับจากสังคม ซึ่งเป็นความต้องการของบุคคลที่จะเป็นบุคคลที่มีคุณค่าในสายตาคนอื่น และได้รับการยอมรับทั่วไปว่า ตนเองมีความก้าวหน้าและประสบความสำเร็จในสิ่งที่ปรารถนา โดยตระหนักถึงศักยภาพ ทักษะ ความสามารถของตนเอง และเกิดความเชื่อมั่นในตัวเองสูง

๔. ความต้องการมีฐานะเด่นในสังคม (Esteem or Status Needs) ความต้องการขั้นต่อมาจะเป็นความต้องการที่จะประกอบไปด้วยสิ่งต่างๆ ซึ่งคือความมั่นใจในตนเอง

๕. ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จสูงสุดในชีวิต หมายถึง แนวโน้มของบุคคลที่จะเป็นหรืออยู่ในสถานภาพอย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นไปได้ อาจกล่าวได้ว่า เป็นความปรารถนาที่จะเป็นอย่างที่ตนเองเป็นมากขึ้น สูงขึ้น โดยเป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่สามารถจะเป็นได้และประสบความสำเร็จเพื่อที่จะมีศักยภาพบรรลุในระดับสูงสุด

Cohen and Uphoff (๑๙๗๗, pp. ๗ – ๒๖) กล่าวถึงกรอบในการพิจารณาเรื่องของ การมีส่วนร่วมว่า มีโครงสร้างพื้นฐานจำแนกเป็น ๓ มิติ ได้แก่

มิติที่ ๑ มีส่วนร่วมในเรื่องอะไร (what participation are we concerned with?) หรือเรียกอีกอย่างว่า ประเภทหรือลักษณะของการมีส่วนร่วม ได้สร้างกรอบพื้นฐานของการมีส่วนร่วม ประกอบด้วยประเด็นต่างๆ ดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (participation in decision making) ซึ่งเป็นการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมตั้งแต่ระยะเริ่มต้น

๒. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม (participation in implementation) เป็นการเข้าร่วมโดยการสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหาร และการเข้าร่วมในการร่วมแรงร่วมใจ

๓. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (participation in benefits) โดยอาจจะเป็นผลประโยชน์ทางวัตถุ ทางสังคม หรือโดยส่วนตัว

๔. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (participation in evaluation) ซึ่งเป็นการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินกิจกรรม รวมทั้งเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

มิติที่ ๒ ใครที่เข้ามามีส่วนร่วม (whose participation are we concerned with?) ในส่วนนี้ มีคำที่ใช้ในความหมายว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชน” (popular participation) Cohen and Uphoff ได้จำแนกให้เป็นกลุ่มบุคคลที่ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยจำแนกออกเป็น ๔ กลุ่มใหญ่ ได้แก่ ๑) ผู้ที่อยู่อาศัยในท้องถิ่น ๒) ผู้นำท้องถิ่น ๓) เจ้าหน้าที่ของรัฐ และ ๔) คนต่างชาติ

มิติที่ ๓ การมีส่วนร่วมนั้นเกิดขึ้นอย่างไร (how is participation occurring with in the project?) ในมิตินี้มีประเด็นที่ควรพิจารณาอยู่ ๔ ประเด็นด้วยกันคือ

๑. พื้นฐานของการมีส่วนร่วม พิจารณาเกี่ยวกับแรงที่กระทำให้เกิดการมีส่วนร่วม มาจากเบื้องบนหรือเบื้องล่าง และแรงที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมมาจากที่ใด

๒. รูปแบบของการมีส่วนร่วม พิจารณาเกี่ยวกับรูปแบบขององค์กร การมีส่วนร่วมโดยตรงหรือโดยทางอ้อม

๓. ขอบเขตของการมีส่วนร่วม พิจารณาเกี่ยวกับระยะเวลาที่เข้ามามีส่วนร่วม และช่องของกิจกรรม

๔. ประสิทธิภาพของการมีส่วนร่วม พิจารณาเกี่ยวกับ การให้อำนาจแก่ผู้เข้ามามีส่วนร่วม และปฏิสัมพันธ์ของคุณลักษณะต่างๆ ของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

Chapin (๑๙๙๗, p.๓๑๗) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมในงานออกเป็น ๔ ประเภทดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจประกอบด้วย ๓ ขั้นตอน คือการริเริ่มตัดสินใจดำเนินการ การมีอิทธิพลในการตัดสินใจดำเนินการหรือออกเสียงคัดค้าน และตัดสินใจปฏิบัติการในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับงานที่ปฏิบัติ ไม่ว่าจะเรื่องของการจัดระบบการทำงาน วิธีการทำงาน ใครเป็นผู้กระทำและทำอย่างไร

๒. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ คือ การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหาร การประสานความร่วมมือ การทำกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน

๓. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ ผลประโยชน์ทางสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล

๔. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล คือ การมีส่วนร่วมในงานในการให้ข้อมูล การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การเสนอผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนการเสนอแนวคิดในการปรับปรุงและแก้ไขงานต่างๆ ให้ดียิ่งขึ้น

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (๒๕๓๗, หน้า ๑๘๗) ได้อธิบายถึงการมีส่วนร่วมว่าเป็นการที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนการทำประโยชน์ในเรื่องหรือกิจกรรมต่างๆ อาจเป็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจหรือกระบวนการบริหาร และประสิทธิผลขององค์กรขึ้นอยู่กับกระบวนการตัดสินใจหรือกระบวนการบริหารและประสิทธิผลขององค์กรขึ้นอยู่กับความร่วมมือของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับองค์กรนั้นในการปฏิบัติการกิจให้บรรลุเป้าหมาย การให้บุคคลมีส่วนร่วมในองค์กรนั้นบุคคลจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้อง (involvement) ในการดำเนินการปฏิบัติการกิจต่างๆ เป็นผลให้บุคคลนั้นมีความผูกพัน (commitment) ต่อกิจกรรม และองค์กรในที่สุด

๖. กรอบแนวทางการดำเนินการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ได้ดำเนินการวิเคราะห์สภาพองค์กร (SWOT Analysis) เพื่อค้นหาจุดแข็ง จุดด้อย เปรียบเทียบกับโอกาส และอุปสรรคของการดำเนินการแก้ไขปัญหารื่องร้องเรียนจากการเผาในที่โล่งของพื้นที่เขตหนองแขมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการดังกล่าว โดยพบว่าบุคลากรมีความรู้ มีเครื่องมือ อุปกรณ์สนับสนุน หน่วยงานภายนอก และกรรมการชุมชนที่พร้อมให้ความร่วมมือ ขาดการประสานงาน ไม่มีการรวบรวมข้อมูล การจัดการข้อมูลที่เหมาะสม ขาดความร่วมมือจากประชาชน รวมทั้งไม่มีขั้นตอนแนวทางปฏิบัติงานที่ชัดเจน

ต้องเสริมสร้างการมีส่วนร่วมจากประชาชน และดำเนินการจัดการความรู้หรือ KM ของการแก้ไขปัญหา เรื่องร้องเรียนจากการเผาในที่โล่งของพื้นที่เขตหนองแขมเป็นเครื่องมือเพื่อใช้ในการบรรลุเป้าหมายของงาน ดังนั้นกรอบแนวทางการดำเนินการจึงนำกระบวนการ PDCA มากำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

๖.๑ ขั้นตอนการวางแผน (Plan)

๖.๑.๑ ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ข้อมูลการร้องเรียน จุดที่มีการเผาในที่โล่ง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และระเบียบข้อกฎหมาย

๖.๑.๒ จัดตั้งคณะกรรมการ และจัดประชุมคณะกรรมการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน จากการเผาในที่โล่งของพื้นที่เขตหนองแขมโดยสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วยผู้แทนจากสำนักงานเขตหนองแขม (ผู้อำนวยการเขต ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต หัวหน้าฝ่ายปกครอง หัวหน้าฝ่ายเทศกิจ หัวหน้าฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ) ศูนย์กำจัดมูลฝอยหนองแขม สถานีดับเพลิงย่อยหนองแขม สถานีตำรวจนครบาลหนองแขม สถานีตำรวจนครบาลหนองค้างพลู ศูนย์บริการสาธารณสุขที่ ๔๘ นาควัชรเม มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ มหาวิทยาลัยธนบุรี วิทยาลัยเทคโนโลยีหมู่บ้านครู โรงเรียนบ้านขุนประเทศ โรงเรียนมนต์จรัสสีงห์อนุสรณ์ ชุมชนที่มีสถิติเรื่องร้องเรียนหรือเคยพบปัญหา การเผาในที่โล่ง สถานประกอบการร้านรับซื้อของเก่า อาสาสมัคร และสื่อมวลชนในพื้นที่เขตหนองแขม โดยมีฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขภาพเป็นเลขานุการคณะกรรมการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนจากการเผาในที่โล่งของพื้นที่เขตหนองแขมโดยสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน

๖.๒ ขั้นตอนการลงมือปฏิบัติ (DO)

๖.๒.๑ เลขานุการคณะกรรมการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนจากการเผาในที่โล่งของพื้นที่เขตหนองแขมดำเนินการจัดทำแผนงาน กำหนดกิจกรรมที่ต้องดำเนินการ และกำหนดผู้ร่วมรับผิดชอบ จากทุกภาคส่วนเพื่อเข้าร่วมเป็นคณะทำงานตามมติของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนจากการเผาในที่โล่งของพื้นที่เขตหนองแขม ได้แก่ ๑. คณะทำงานด้านการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการมีส่วนร่วม ๒. คณะทำงานจัดทำคู่มือปฏิบัติ ๓. คณะทำงานตรวจสอบควบคุมกำกับและบังคับใช้กฎหมาย และ ๔. คณะทำงานติดตามประเมินผล

๖.๒.๒ คณะทำงานด้านการประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมการมีส่วนร่วม ดำเนินการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับฝุ่นละออง การป้องกันแก้ไข การจัดการขยะที่เหมาะสม และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ผ่านช่องทางต่างๆ ได้แก่ การรับฟังปัญหาจากประชาชนชุมชนเกี่ยวข้องกับการเผาในที่โล่ง วิทยุของชุมชน เว็บไซต์ เฟสบุ๊ค ประกาศสำนักงานเขตหนองแขม แผ่นพับ ไลน์กลุ่ม ประธานชุมชน เสียงตามสายของชุมชน และการประชุมคณะกรรมการชุมชนเขตหนองแขม รวมทั้งทำหน้าที่ประสานงาน และรวบรวมข้อมูล

๖.๒.๓ คณะทำงานจัดทำคู่มือปฏิบัติดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล และจัดทำคู่มือปฏิบัติ สำหรับการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนจากการเผาในที่โล่งของพื้นที่เขตหนองแขม

๖.๒.๔ คณะทำงานตรวจสอบควบคุมกำกับ และบังคับใช้กฎหมาย ร่วมดำเนินการตรวจสอบสถานที่เป็นเป้าหมายตามแผนงานที่กำหนด ระบุเหตุ รวบรวมเอกสารหลักฐานดำเนินคดีตามกฎหมาย

๖.๒.๕ คณะทำงานติดตามประเมินผลดำเนินการติดตามผลตามแผนงานที่กำหนด และให้คำแนะนำ ปรับปรุงแผนงานให้เหมาะสม

๖.๒.๖ คณะทำงานทุกชุดรายงานผลความคืบหน้าการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติงานให้

คณะกรรมการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนจากการเผาในที่โล่งของพื้นที่เขตหนองแขมเป็นประจำทุกเดือน

๖.๓ ขั้นตอนการตรวจสอบ (Check)

๖.๓.๑ ตรวจสอบความถูกต้อง จำนวน สัดส่วนของรายชื่อผู้มีส่วนร่วม ความถูกต้องเหมาะสมของแผนงาน และกลุ่มเป้าหมายที่ต้องดำเนินการ

๖.๓.๒ ตรวจสอบความเหมาะสม และความถูกต้องของสื่อประชาสัมพันธ์

๖.๓.๓ ตรวจสอบร่างของคู่มือปฏิบัติสำหรับการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนจากการเผาในที่โล่งของพื้นที่เขตหนองแขม

๖.๓.๔ ตรวจสอบความถูกต้องของขั้นตอนการรวบรวมเอกสารหลักฐาน และการดำเนินคดีผู้กระทำความผิด

๖.๓.๕ ติดตามผลการดำเนินงานของคณะทำงานทุกคณะ

๖.๔ การปฏิบัติการแก้ไข (Act)

๖.๔.๑ ทบทวน และเพิ่มเติมผู้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนจากการเผาในที่โล่งของพื้นที่เขตหนองแขม

๖.๔.๒ แก้ไขสื่อประชาสัมพันธ์ และรูปแบบการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย

๖.๔.๓ ปรับปรุงร่างของคู่มือปฏิบัติสำหรับการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนจากการเผาในที่โล่งของพื้นที่เขตหนองแขมให้เหมาะสมยิ่งขึ้นตามข้อเสนอแนะของผู้ใช้คู่มือ

๖.๔.๔ พิจารณาทบทวนแผนปฏิบัติงานเพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรคจากการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นจากผู้มีส่วนร่วม และประชาชนทั่วไป

ตารางแสดงแผนดำเนินการ

ขั้นตอนดำเนินการ	ระยะเวลาดำเนินการ								ผู้รับผิดชอบ
	ปี พ.ศ.๒๕๖๒								
	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	
ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน	→								ฝ่ายสิ่งแวดล้อมฯ
จัดตั้งคณะกรรมการ และ จัดประชุม ครั้งที่ ๑	→								ฝ่ายสิ่งแวดล้อมฯ เสนอผู้บริหารเขต
จัดตั้งคณะทำงาน ๔ คณะ	→								คณะกรรมการ
จัดทำคู่มือปฏิบัติ/ แผนปฏิบัติงาน		→							คณะทำงาน ๒ (จัดทำคู่มือ)
ประชาสัมพันธ์								→	คณะทำงาน ๑ (ประชาสัมพันธ์)

ขั้นตอนดำเนินการ	ระยะเวลาดำเนินการ								ผู้รับผิดชอบ
	ปี พ.ศ.๒๕๖๒								
	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	
ตรวจสอบควบคุมกำกับ สถานที่เป้าหมาย									คณะทำงาน ๓ (ตรวจสอบ)
ตรวจสอบความถูกต้อง แผนงาน สื่อ คู่มือฯ	→								คณะกรรมการ
ทบทวนแผนงาน เสนอ คณะกรรมการแก้ไข			→						คณะกรรมการ
ติดตามประเมินผล เสนอแนะ								→	คณะทำงาน ๔ (ติดตามประเมินผล)
ประชุมคณะกรรมการ ครั้งที่ ๒ ติดตามผล			→						เลขานุการ คณะกรรมการ
ประชุมคณะกรรมการ ครั้งที่ ๓ ติดตามผล					→				เลขานุการ คณะกรรมการ
ประชุมคณะกรรมการ ครั้งที่ ๔ ประเมินผล								→	เลขานุการ คณะกรรมการ
สรุปผลนำเสนอผู้บริหาร เขตหนองแขม								→	เลขานุการ คณะกรรมการ
เผยแพร่คู่มือ และผล ดำเนินการ								→	เลขานุการ คณะกรรมการ
ตรวจสอบควบคุมกำกับ สถานที่เป้าหมาย								→	คณะทำงาน ๓ (ตรวจสอบ)

๗. ระยะเวลาดำเนินการ

เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ – กันยายน ๒๕๖๒

๘. งบประมาณ

ค่าจัดการประชุมคณะกรรมการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนจากการเผาในที่โล่งของพื้นที่เขตหนองแขม ๔ ครั้ง (ค่าอาหารกลางวัน ค่าอาหารว่าง ค่าเช่าสถานที่จัดประชุมได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยธนบุรี และเบี้ยประชุมของผู้แทนภาคเอกชน หน่วยงานภายนอกได้รับการสนับสนุนจากสมาคมผู้ประกอบการเขตหนองแขม ส่วนเบี้ยประชุมข้าราชการกรุงเทพมหานครเบิกจ่ายจากงบประมาณของสำนักงานเขตหนองแขม จำนวนเงินรวม ๑๖,๐๐๐ บาท)

๙. แนวทางการติดตามและประเมินผล

๙.๑ ตัวชี้วัดความสำเร็จ ระดับผลผลิต (Output) และหรือระดับผลลัพธ์ (Outcome)

๙.๑.๑ เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมควบคุมป้องกันการเผาในที่โล่งของพื้นที่เขตหนองแขม

๙.๑.๒ สถิติเรื่องร้องเรียนจากการเผาในที่โล่งในพื้นที่เขตหนองแขมเมื่อเทียบกับปีงบประมาณ ๒๕๖๑ มีจำนวนลดลง

๙.๑.๒.๑ จำนวนเรื่องร้องเรียนลดลงจากปีงบประมาณ ๒๕๖๑ ร้อยละ ๘๐

๙.๑.๒.๒ ปีงบประมาณ ๒๕๖๒ ไม่มีเรื่องร้องเรียนซ้ำ

๙.๒ วิธีการ/เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล (สำเร็จ)

๙.๒.๑ ตรวจสอบจากรายงานผลการดำเนินในแต่ละกิจกรรมตามระยะเวลาที่ระบุในแผนปฏิบัติงานแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนจากการเผาในที่โล่งของพื้นที่เขตหนองแขม และตรวจสอบเอกสาร หลักฐานการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง จำนวนทั้งหมด ๕ กิจกรรม โดยในแต่ละกิจกรรมคิดเป็นร้อยละ ๒๐ ได้แก่

๙.๒.๑.๑ มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนจากการเผาในที่โล่งของพื้นที่เขตหนองแขม และมีรายงานการประชุมคณะกรรมการดังกล่าวครบทุกครั้ง

๙.๒.๑.๒ มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานย่อย ๔ คณะ (คณะทำงานด้านการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการมีส่วนร่วม คณะทำงานจัดทำคู่มือปฏิบัติ คณะทำงานตรวจสอบควบคุมกำกับและบังคับใช้กฎหมาย และคณะทำงานติดตามประเมินผล)

๙.๒.๑.๓ มีคู่มือปฏิบัติสำหรับการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนจากการเผาในที่โล่งของพื้นที่เขตหนองแขม จำนวน ๑ ฉบับ

๙.๒.๑.๔ มีการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการเผาในที่โล่ง ฝุ่นละออง การป้องกันแก้ไข แนวทางปฏิบัติ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ในช่องทางต่างๆ

๙.๒.๑.๕ มีแผนปฏิบัติงานตรวจสอบ ควบคุมกำกับสถานที่กลุ่มเป้าหมายตามคู่มือปฏิบัติสำหรับการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนจากการเผาในที่โล่งของพื้นที่เขตหนองแขม และมีรายงานผลตามแผนปฏิบัติงานที่กำหนด

๙.๒.๒ ตรวจสอบข้อมูลสถิติการร้องเรียนจากทุกช่องทาง การร้องเรียนเกี่ยวกับการเผาในที่โล่งพื้นที่เขตหนองแขมในปีงบประมาณ ๒๕๖๒ เทียบกับปีงบประมาณ ๒๕๖๑ ซึ่งมีจำนวน ๑๘ เรื่อง โดยคิดคำนวณการลดลงหรือเพิ่มขึ้นของจำนวนเรื่องร้องเรียนเป็นร้อยละเพื่อพิจารณาประเมินผลตามตัวชี้วัดที่กำหนด

๑๐. ข้อเสนอแนะ

สำนักงานเขตอื่นๆ หรือหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ใกล้เคียงซึ่งประสบปัญหาเกี่ยวกับการเผาในที่โล่งสามารถนำคู่มือปฏิบัติไปศึกษารูปแบบการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนจากการเผาในที่โล่งของพื้นที่เขตหนองแขม และกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนไปประยุกต์ใช้ในแต่ละพื้นที่ให้เหมาะสมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาดังกล่าว

บรรณานุกรม

จิตรศิริ ชันเงิน. (๒๕๕๓). การศึกษาการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาล : กรณีศึกษา โรงพยาบาล เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (๒๕๓๗). ปัญหาและแนวโน้มเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ บริหารการศึกษา. นนทบุรี : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Cohen, J.M. , & Uphooff, N.T. (๑๙๗๗). Rural development participation : Concept and measures for project design implementation and evolution rural development committee center for international studies. New York : Longman.

Chapin, F.S. (๑๙๙๗). **Social participation and social intelligence (๓rded)**. New York : Longman.